ԺԳ· ՏԱՐԻ—ԹԻԻ 71 ՈՒՐԲԱԹ, 26 ՆՈԵՄԲԵՐ, 1899 5 ՇԱԳԱՆ, 1317 26 ԹՐՇՐԻՆԻ ՍԱՆԻ, 1315 8 ԴԵԿՏ· 1899 (Ն· Տ·)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆԽԻԿ

Պոլսոյ համար՝ Տարեկան 70 ղրշ. Վեցամսեայ 35 „

Գաւառներու համար՝ Տարեկան 90 „ Վեցամսեայ 45 „ Եռամսեայ 23 „

Արտասահման՝ Տարեկան 23 Ֆր. Վեցամսեայ 12 „

Նամակ կամ ո եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել Տնօրինութեան։

ԱՂԱՒԻՆ

ՕՐԱԹԵՐԹ

«زاغك» ارمنيجه يومى وسياسى غزتەسى
مطبعه و اداره‌خانەسى
غلطه‌ده حمدى پاشا خان

Կ. ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Համտի-բաշա խան

Rédaction du Journal Arménien „DZAGHIK“ Galata, Pérchémbé-Bazar Hamdi-Pacha Han

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ

☛ 10 ՓԱՐԱ ՏՆՕՐԷՆ Ռ. ՍԱԳԱԵԱՆ 10 ՓԱՐԱ ☚

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Դշ. օր հրատարակեցինք Անգլիոյ Գաղթային նախարարին ճառը, զոր արտասանեց Լիվէրփուլի մէջ։ Բայց այդ ճառը մեզ հաղորդող հեռագիրը նոյն օրն իսկ կը հաղորդէր թէ «Պր. Չեմպրլէյնն ընաւ յաջողութիւն չէր գտած»։

Լորտ Սոլզպէրի երբ արտաքին աշխարհավարութեան վրայ իր մեծ ճառը արտասանեց, բոլանդակ Եւրոպական Մամուլը Լորտին մի միայն քննադատելի սըկար կողմը գտաւ այն սիրոլիր ու փաղաքշական խօսքերը զոր նախարարապետը ուղղեց Գերմանիոյ։

Անշուշտ ո՛չ Լորտ Սոլզպէրի եւ ո՛չ նոյն իսկ այդ Եւրոպական Մամուլը կըրնային երեւակայել թէ օր մը — քիչ ժամանակ ետք — ալ աւելի ապշեցուցիչ ու անակնկալ յայտնութիւններու առջեւ պիտի գտնուէինք։

Եթէ Պր. Չեմպրլէյնի ճառը մանաւանդ բարկացոտ ու թշնամալից ոգիի մը արտադրութիւնը չէ, ուրեմն ատոր մէջ «իր վարպետը գերազանցելու համար աչկերոյն ըրած ճիգերը» չե՞ն յիշեցներ Ցորչակի կը յիշենք, առաջին անգամն է որ Գաղթային գործերու նախարարը, իր վարած պաշտօնատան գործերէն դուրս՝ ընդհանուր քաղաքականութեան վրայ բերանը կը բանայ, եւ այս սկզբնաւորութիւնն ալ, ամ՛զ, բնաւ քաջալերիչ ու յուսատու չէ եղած Գաղթային նախարարին։

Առաջին անգամ որ Չեմպրլէյնի ճառը իմացուեցաւ Անգլիայէ դուրս՝ խոր զարմացում մը տիրեց, որ պատասխանատու ու փորձ նախարար մը կարենար այս ասլիճանի անփորձ ու համրակ խօսքեր քով քովի դնելով ներկայացնել Ժողովրդեան ընդհանուր ապստիւթիւն մըն էր որ տիրեց Հին եւ Նոր աշխարհի բոլանդակ մամուլին մէջ, ի լուր այն մեծաղղորդ յայտարարութեան թէ անգլեամերիկեան դերմանական՝ կամ Չեմպրլէյնի իսկ բառերուն «Անգլօ-սաքսն երկու մեծ ճիւղերուն եւ Տեւտոնեան դիցին» մէջ կնքուած նիլզակցութիւն մը ո՛չ միայն անհուն առաւելութիւններ պիտի ունենար այս երեք նիլզակից Պետութիւններու համար, այլ եւ հատուած գրաւական մը պիտի ընծայէր համայն աշխարհի խաղաղութեան . . . ։ Ինչ մը չափազանց յատկանիշ չէ՞ր դոներ այս պարբերութիւններ։ Չեմպրլէյնի այս յայտարարութիւնը, ելեքտրական հոսանքի մը պէս, ամէն երկրի ալ անձնասիրութիւնը ու արժանապատուութիւնը մէկէն պայթեցուց, եւ ապրիլեանը զգալիորէ օրչոփ անիրական նային, նոյնիսկ ալ ծիծաղելի կը գտնէին, իրր պատասխան, միանամուռ, «իրարու բերան դրածի» պէս սկսան յայտարարել թէ «պէտք չէր լուրջ ու հիմնաւոր խօսք մը ընդունիլ այդ յայտարարութիւնը»։

Միջազգային համբաւ ունեցող Պետական անձի մը համար, որպէս է Սնդլիոյ Գաղթային Պաշտօնատան վարիչը, ասկից աւելի սուր արհամարհանք չկրնար բլլալ։ Միայն Իտալական լրագիրները Չեմպրլէյնի խօսքերը իրր լուրջ բան մը նկատելով, սկսան զանազան մեկնութիւններ տալ «Նոր երբեակ դինակցութեան»։ Այդ մտածելին մէկ մասը նպատակաւոր կը համարէր այդ օրինակ կազմութիւն մը, մինչ ընդհակառակը, մնա՛ս մասն ալ, Իտալիոյ համար մեծագոյն վտանգը կը տեսնէր ատոր մէջ։ Վերջապէս ամէն տեղ, Հռոմ, Պերլին, Բարի՛զ եւ նոյն իսկ Վաշինկթընի մէջ, միեւնոյն տպաւորութիւնը առաջ բերած է, այսինքն թէ, անգլիական արդի նոր դիւանագիտութեան մարդը, ալ պէտք չէ որ կարեւորութիւն մը ունենայ։ Կրնայ բլլալ որ այս մտածումն անճոռնիութիւնները ամենքն ալ իրենց դանդաղ պատճառները ունենան, բայց նոյն իսկ Լոնտոնի մէջ ալ չատ նպաստաւոր ընդունելութիւն չէ գտած, գատելով Լորտ Ռոզպէրիի պատասխանէն, որուն մէջ կլատսթընի անուանի յայտնէն, որուն մէջ կլատսթընի անուանի յայտնութիւնը, չատ նուրբ ու չատ փափուկ կերպով կննցաղադիտութեան եւ, ինչո՞ւ չըսենք, դիւանագիտական նախնական ծանօթութիւններու դաս մը կուտայ Չեմպրլէյնի։

Խնդիրը չատ պարզ է սակայն, Վիկտէմ Բ-ի Անգլիա ըրած ճամփորդութեան նպատակն էր՝ պարզապէս փարատել այն ամէն գաղթային կնճիռները որոնք դոյութիւն ունէին, եւ կամ ապագային դէմ կրնային ունենալ, Լոնտոնի եւ Պերլինի միջեւ գաղթային խնդիրներու մասին, որ արդէն կէս մը կարգադրուած էր Սալսպըրիի եւ Թոկոյի ներքնաչխարհի մասին եղած կարգադրութեամբ։ Բայց այսչափ միայն, այդ համաձայնութեան կամ կարգադրութեան մէջ,—որը որ կ'ուզէք—բնաւ «նիլզակցութեան» մը խօսքը չէ անցած,—եթէ սակայն, նիլզակցութիւն ըսելով պէտք է հասկնանք, որոշ, մնկին ու զրծուած փոխադարձ պարտաւորութիւններ ու պահանջումներ։ Մինչ կ'երեւի թէ այս մասին Պր. Չեմպրլէյնն չատ պարզ ու տրամաբանական կը մտածէ, քանի որ, ըստ իրեն, երկու երկիրներուն մէջ անհամաձայնութիւն ու հակառակութիւն չկայ, լռելեայն արդէն «նիլզակցութիւն» մը կայ, այս ալ նոր դիւանագիտութեան մէկ ձեւն բլլալու է անշուշտ։

Պերլինի ամէնէն կարեւոր լրագիրները «Կազէթ տը լա Թուռս,» «Բօսթ», «Կազէթ տը Վոչ» «Լոքալ Անձայկըր» եւ դեռ ուրիշներ, յատկօրէն կը ցուցնեն Պր. Չեմպրլէյնի թէ ո՛չ միայն իր այդ ձեւերը քիչ մը չատ արտակարգ կր գտնեն, այլ եւ մինչեւ իսկ առաջ կ'երթան ըսել թէ Անգլիական դինակցութեան մը փափաքող չեն, որովհետեւ, կ'ըսեն, ոչդպիսի նիլզակցութիւն մը անկարելի է, անոր համար որ առաջին վայրկենէն իսկ պէտք էր բայե ի բայ թշնամանալ Ռուսիոյ եւ Ֆրանսայի հետ, որուն գաղթային չունենալ է որ ուղղակի սպառնալիք մը կ'ընէ Չեմպրլէյնի։

«Կազէթ տը լա Թուռա» յիշելէ ետք թէ Վիկտէմ Բ. իսնամով խոյս առաւ իր ճամփորդութեան քաղաքական հանդամանք առլով ոեւէ ձեւերէ, չատ յստակօրէն, պարզօրէն եւ առանց այլեւայլքի ու փախուստի ճամբայ ձգելու հետեւեալ հարցումը կ'ընէ. կամ այն է որ, կ'ըսէ, Պ. Չեմպրլէյնի խօսածը անչրջահայեաց ու անխորհուրդ է, ինչ որ անարժան է պատասխանատու Պետական անձի մը համար, եւ կամ այն է որ բան մը կայ դաղտնի, որ ատեն ալ Գերմանական կառավարութեան կ'ինայ բերանը բանալ եւ խնդիրը լուսաբանել։ Գերմանիոյ այսչափ ընդ առաջ երթալէն ետք, ուր բնաւ լսընդունելութիւն չգտաւ Դաղթային նախարարը, Ամերիկայի մէջ ալ ուսերնին կր թօթուեն, հոն մանաւանդ, ուր կ'ըսեր թէ այնչափ բարեկամներ ունէր, որչափ Անգլիոյ մէջ։ Ամերիկա, այն՝ զոր սպասելա Մերիկեան պատերազմին պահուն Անգլիա աղատեց Եւրոպական ընդհանուր զինակցութեան մը արհաւիրքէն, ինչպէս կը պնդէր այն ատեն Լոնտոնի մամուլը, այդ Ամերիկան ինք այսօր այնչափ ապերախտ կը դանուի որ չուզեր իր բախտը եւ ճակատագիրը կապել միացնել իր ազատչին ճակատագրին Ամերիկեան մամուլը կ'ըսէ թէ Չեմպրլէյնի քարոզած նիլզակցութիւնը ցնորական, մտացածին բան է։

«Հէրալտ»ի խմբագիրներէն մին ատակցութիւն մը ունեցեր է Լոնտոնի նախկին ամերիկեան դեսպան եւ «Սալսպըրի Տան» արտաքին բաժնին արդի խորհրդական Պր. Հէյի հետ, խնդալու համար ատոր կարծիքը այդ ենթադրական նիլզակցութեան վրայ։ Այդ, Պր. Հէյ իր մտերիմ հրատարակած մէկ նամակը յիշեցուցած է, որուն մէջ ըսած էր թէ Ամերիկա ո՛չ Անգլիոյ եւ ո՛չ ալ ուրիշ ո՛ւ է պետութեան մը հետ նիլզակցութիւն մը կնքած էր, ու անկից ի վեր ալ, կը յաւելու Պր. Հէյ, Ամերիկա իր արտաքին աշխարհավարութիւնը փոխելու բնաւ պատճառ չէ ունեցած։ Վերջապէս «Թայմզ»ի Նիւ-Եօրքի թղթակիցը ի հարկէ սոխակալ կը խոստովանի թէ Պր. Չեմպրլէյնի իր յուսացած արդիւնքը չէ գտած Ընդքինքներու մէջ, որոնք, ո՛ւ ե է կերպով ինքզինքնին պարտաւոր չեն զգար Չեմպրլէյնի Խոնէք համար ուրիշ կառավարութեանց հետ աւրուելու։

Ասոնք ազէկ, բայց մենք ալ միթէ չենք կրնար մտածել որ քանի ե՛ւ հինգ տարիէ ի վեր քաղաքական կեանքի մէջ ապրող նախարար մը, բոլոր ատոնց անտեղեակ ըլլայ, ե՛ւ եղէլ անանկ անկապ ու անհարկի խօսքեր ուզղէ, որ աշխարհի քննադատութեան տեղի տայ։ Անշուշտ Պր. Չեմպրլէյնն զինքը քննադատողներէն չատ աւելի լաւ կը հասկնայ իր երկրին վիճակը, եւ իր խօսած խօսքերուն եւ արտայերած բառերուն ալ արժէքը աղէկ կշռած է։

Ինչ որ ալ ըլլայ, քիչ ատենէն կը տեսնենք։

ԿՆՈՋԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

«Երիկ մարդն ու կինը երկուսն ալ հասասար խաղեր են, այլազան բնոյթով, որոնք առանց իրարու, անհնար կը դարձնեն մարդկային համաձայնութիւնը։»
Մաքսիմ

Այն չարժումը որ «ֆէմինիզմ» անունին տակ ա՛նգամ մտքեր կը տանջէ այսօր, իսկապէս կ'առնչուորդէ՞ մեզ այնպիսի նպատակակէտի մը, որ դէմ արժէ մեր ա՛նգամ անկեղծ ու կեղծուպատիր ջանքերը։ Նպատակն տապանա՞կը թէ խորհրդաւոր գոնարատուփը ձեռք պիտի ձգենք, կամ թէ սատուիս կը փոխադրուի՞նք բարձր սարահարթի մը վրայ ուրկից նոր երկիրներ ու նոր մարդիկ տեսնելու պիտի բախտաւորուինք։ Եթէ ասիկա՛ է մեր ձեռք բերածը, այն ատեն «քալամ ալմակ ֆան պէնէ»։ Ֆէմինիզմը հանդարտի, հրանդգիչ ու չահեկան խնդիր մըն է։ Բայց ինչ որ ֆէմինիզները մեզի հատացնել կ'ուզեն, բաւական հեռու է մարդկութեան իսկական ըլլալէ։

Կինը բարւոքելու համար՝ երիկ մարդուն հաւասարեցնել զայն, անհեթեթ գաղափար մըն է, քանի որ երիկ մարդը կնոջմէն աւելի բան մը չարժէր։ Պէտք է նկատի առնել որ այդ ո՛չ մէկ բանի մէջ գերազանց է կնոջմէն, ո՛չ խելացական, ո՛չ բարոյական եւ ո՛չ ալ զեղեցկութեան տեսակէտներով։ Այդ ամէն յատկութիւններն ունի կինը, բայց այլապէս ձեւին, եղանակին մէջ, ու իր յատուկած գիրն համաձայնութիւն կրնայ բլլալ երիկ մարդոց վրայ նախանձելու բան մը չունենալ։ Ինդիր չէ պիտնալ թէ կինը կրնայ այրերու արհեստներն ի գործ դնել, այլ իսկապէս խնդիրը սա է թէ կինը այդ գործերով պէ՞տք է զբաղի ի չահ իր անձին, ընկերութեան ու երիկ մարդուն։ Ահա՛ ձգդիւռ, հանճառ ու ահաւոր կարգումը։

Կիներու դատին պաշտպանները երկու դլխաւոր փաստ առաջ կը քչեն. կնոջ արժանապատուութիւնն ու չահը։ Ատոնք կ'առարկեն թէ կինն իր արժանապատուութիւնը կը կորնցնէ, երբ երիկ մարդուն դրամովը կ'ապրի։ Չեն քաշուիր այդ անպատկառ խօսքը մէջտեղ նետել որ մէկ հարեւածով իսկ կնոջ իրաւունքներն ու արժանիքները կը չափչփուէ։ Ատոնք Ակրբայի առակը վերանորոգած՝ իրենց լըծակիցներուն երեսն ի վեր կը պոռան. «Դուն որ մինչեւ ցարդ հո՛գին ու լո՛յսն եղար մեր բնակարաններուն, դո՛ւն որ մարդկութիւնը կրեցիր քու ծոցիդ մէջ ու քու կաթովդ դիւեցուցիր զայն, դո՛ւն որ արիւնի հոտէն հրապուրուած երիկ մարդերուս ա՛ւելի պայծառ հորիզոններ ցոյց տուիր, ա՛լ դնա՛ բանիդ, ո՛վ մակաբոյծ։ Ա՛ռ բրիչ մը, դրիչ մը ու նչդրակ մը եւ չահագործէ՛ քու անպտուղ ծոցդ ու ամա՛ել կողերդ։ Օ՜ն, յառա՛ջ քալէ։ Բա՛ւ է ո՛րքան քեզ իբր ներչնչող ու մխիթարիչ Մուսա ունեցանք։ Դնա՛ մեղի պէս աշխատէ։ Եթէ տունը թափուր մնայ, ընտանեկան յարկը չլչլանի ու գեղեցկութիւնը իր չողչողուն նայուածքով ա՛լ մեզ չգգուեր, ի՞նչ փոյթ այնպիսի մարդոց համար, որոնք մէջերնիս իտեալ մը ունէին»։ Ա՜հ, իրաւցնէ այն պահապանին պիտի նմանէր, որ փարոսը լուսաւորելու սահմանուած եղը աղքատներուն կը բաշխէր։

Գալով կնոջ չահու խնդրին, այնքան բարդ խնդիր մըն է որ հարցման մը պէտքը կը ղդանք. «Ի՞նչ է կնոջ չահը»։ Այնպիսի ժողովրդական գարու մը մէջ կ'ապրինք ուր ամէնէն անհնչան խնդիրն իտէալի մը կարեւորութիւնը կը ստանայ։ Հիմա այն չըրջանին մէջ ենք ուր կնոջ երջանկութեան խնդիրը լրջօրէն կը հարցասիրուի, կինը երիկ մարդուն հետ միեւնոյն ատեն եր. ջանկութեան հասցնելու։ Ֆեմինիզոդները բնականաբար այս լորը պէտք է թրծռացնէ։ Բայց անոնք այդպէս չըրին, այլ կնոջ անձնասիրութեան բոլո՛ր խաղերը հնչեցնելէ ետք՝ կնոջ չահու խնդիրը ձեռք առին։ Այսպէս կինը որ անձնասիրութեան պահանջներուն առջեւ տեղի չէր տուած, չահու խնդրէն պիտի փորձուէր։

Ֆեմինիստներու ծրագրին մէջ, ինչպէս լաւ սարքուած խնջոյքի մը մէջ, ամէն ճաշակի յարմար բան կայ։ Պէրտհին ու իմաստակ կինը, ռամիկ ու մտացի կինը հո՛ն պիտի գտնեն իրենց վիճակածը։ Այն ատեն սիրուած կինը պիտի համոզուի թէ իրաւցնէ սիրոյ արժանի է, իսկ լքուած կինը նմանապէս իր միխիթարութիւնը պիտի գտնէ իրերու այս նոր վիճակին մէջ։ Ո՞ր կինը պիտի կրնար դիմադրել ֆէմինիստներու այս ծրագրին։ Խորհեցէ՛ք որ խնդիրը չի գառնար նոր անօթի մը կամ կարի մեքենայի մը վրայ, զոր գիտութիւնը կրնայ կատարելագործել, այլ սեռերու ունեցած դիրքն ու կոչումն է որ հարկ է նկատի առնել, որոնք աչխարհիս ատեղծումէն ի վեր չեն փոխուած երեսք։ Իրաւ է թէ մարդկային ընկերութեան կեանքի պայմանները փոխուած են, բայց երիկ մարդիկ տակաւին չեն փոխուած, պահեցուլ իրենց մտածութիւնները, առաքինութիւններն ու հերոսութիւնները, փոքրոգութիւններն ու պատրանքները։ Ո՛չ մէկուն միտքէն անցած է կնոջ դերը երիկ մարդուն տալ։ Կրնա՞ք պնդել թէ կինը կարող է թէ՛ երիկ մարդուն եւ թէ՛ կնոջ կրկին դերերը առանձնել միեւնոյն ատեն։ Ֆեմինիստները չէին կրնար աւելի փափկութեամբ այդ ճամբան ցոյց տալ կնոջ, երախտագէտ ըլլալով հանդերձ անոր։

Բայց առ չէ այրերուն ուղածը։ Առանց հեղինութեան կը հարցնենք թէ իրապէս ո՛ւր կը դիմէ ֆէմինիզմը։ Չէ՞ կարելի ատոր որոշ պատասխան մը տալ, քանի որ ֆէմինիստ կուսակցութեան մեծ մասը կը բաղկանայ ա՛նսովոր անձերէ որոնք իրենք իսկ չեն գիտեր այն նպատակակէտը որուն կը դիմենք։ Ատոնք փայլուն ու հրապուրիչ բանի մը համար պայքար կը մղեն, հաղար ու մէկ ձեւերով չողոքորթելով կիները, որպէս զի իրենց պաշտպանած գաղափարին մէջ գան մտնեն։ Անոնց մէջ կան չատ ազնիւներ որոնք կը յուսան այս կարծեցեալ յառաջդիմութեան մէջ մարմնացնել իրենց մտածուոր իտէալը։ Աւելի բաղմաթիւ են յուսահատները որոնք իրենց ուժին համեմատ կը կատչին հոտ եւ հոտան դալից ու խելայեղ, կը վազեն հոն ուր վատաւոր խոստումներ կը սպառեն իրենց։ Ատոնք կը մոռնան թէ երկու անվիճելի օրէնքներ կը վարեն մարդկային կեանքը, երկի մարդուն սերնդագործելու պաշտօնը եւ կնոջ բեղմնաւորուելու պաշտօնը։ Դարերը կրնան իրարու յաջորդել ու փոփոխութեան ենթարկուիլ, բայց սեռական այդ ներդաչնակ չարժումը չպիտի փոխուի երբե՛ք, քանի որ ամէն կենդանի բան իր բնական բացատրութիւնը կը գտնէ։ Եւ երբ մեզ առաջնորդող այդ դերագոյն օրէնքէն դուրս կատարելագործութիւն կը փնտռենք, աւելի կը մոլորինք քան իրական յառաջդիմութիւն մը ձեռք կը ձգենք։

Թրգմ.

(Շարունակելի) Զ. ՆԵՄՏԻ

ԳՐՈՆԻԿ ՎԱՆԱՑ

Հացի գինը.— Նորեկ միսիոնարը.— Տեղական առեւտուրը.—Բողոքականներու քարոզիչը։

Ամենալաւ ցորենի չափը այժմ 75ի կը ծախուի, իսկ ստիճան մը վար սեսակի չափը 60—65ի կրնայ առնուիլ։ Փուռերը առատ հաց կը պատրաստեն, ըստ առաջնոյն հացի համար խռնուողները չեն սեսնուիր։

Բաղքիս վաճառականներէն Պետրոս աղա Թաւմաճեան, Տիարպէքիրէն 5,000 —7,000 չափ ցորեն բերել պիտի տայ եւ առնուած գնով ծախէ յօգուտ ժողովրդեան։ Արդէն մաս մը եկած է։

Եթէ քանի մը ձեռնհաս վաճառականներ հետեւին նոյն օրինակին, վանայ մէջ սովի երկիւղը կը վերցուի։

—Շաբաթ մ'առաջ, Խարբերդէն առաժամանակեայ միսիոնար մը եկաւ հոտ ժողովուրդը, այս նորեկ միսիոնարէն եթէ ոչ հոգեւորապէս, գէթ ֆիզիքապէս կրնայ օգտուիլ, զի հոգւոյ բժիշկ ըլլալէ զատ մարմնոյ ալ բժիշկ է։ Իր անունն է Մր. Սչչըր, հազիւ 30 տարեկան, բարձրահասակ եւ դիւրամատչելի մարդ մը։ Անխոհեմ ամէն օր հիւանդներ կը նայի, բայց կը վախնանք որ Տոքթ. Բէյնոլտս չուտով փախցնէ այս երիտասարդ միսիոնարը, ինչպէս ըրած է եւ սովոր է ընել։

—Աչնան պատճառաւ, հրապարակի վրայ սովորականէն աւելի հոծ բազմութիւն մը կը տեսնուի։ Շուկան, առհասարակ յաճախորդներով լեցուն է եւ ամէն խանութեան զբաղած։ Եթէ օդերն այսպէս բաց երթան, գոնէ ամառան մը չափ, հաւանական է որ ուսելիքի վերաբերեալ կարգ մը բաներ պիտի սկսին ժամանալ, ինչ որ չատ մխիթարական պիտի գառնայ հասարակութեան։

—Ժամանակէ մը ի վեր, Բողոքական եղբայր մը, սովորականէն աւելի խօսակցութեանց տեղի տուած է։ Այս մարդը որ քարոզիչ եւ դպրոցի տեսուչ է, կը դատափետուի քանի մը գաւանակից եղբայրներէ չատ իրաւացի պատճառներով։ Սա անգին եւ անհկարագիր մէկն է։

Տարիներ առաջ ինքզինքը Մայրենի Եկեղեցւոյ անդամ հռչակեց, զի այն ատեն Մայրենի Եկեղեցւոյ գպրոցի մը Տեսուչ էր. սակայն այժմ Բողոքական է եւ Տօքթ. Բէյնօլտսի կոյր խնկարկու, որովհետեւ պէտքն այնպէս կը պահանջէ։ Այս մարդն այդ Բողոքական փոքրիկ չրջանակը, կարճ միջոցի մը մէջ վրդովեց, որով փոխանակ բարեկամներու՝ առատ թշնամիներ չահեցաւ։ Իր քմածին, յոխորտ եւ քանդիչ չարժումներու պատճառաւ տասնէն ինը թըշնամի են իրեն։

Դպրոցն որուն ինքը Տեսուչ կոչուած է քար ու քանդ ըրաւ եւ խափանեց ամէն կարգ ու սարքը։ Ձնմարիտը խօսելով, երբեք չարմարութիւն չունի այդ պաշտօնին։ Իր դասերը երբեք մանկավարժական

ուղղութիւն չունին եւ բոլոր իր դիտած-նները մակերեսային եւ հաւաքածոյ բաներ են։ Սա, իրրեւ քարողիչ, կրնայ լաւ խօսիլ, բայց պայմանաւ որ իր խօսածները իրեն չվերաբերին։ Այսպէս իր խօսածները երբեք չեն համնամաբեր իր կեանքին, կամ լաւ է ըսել իր կեանքը բոլոր իր խօսած-ները կը չեզոքացնէ։ Ժողովարան յաճա-խողները այս մարդու արարքներէն զայ-թակղելով, սկսած են պակսիլ ի մեծ վիշտ Տօքթօր Բէյնօլտսի։ Տօքթօրը, «Հղկայրնե-րու» բողոքին վրայ, այս մարդը քանի մը չաբաթէ ի վեր, գաղրեցուցած է քարոզե-լէ, բայց ակաւաին յայտնի չէ թէ վըճ-ռապէս պիտի քարոզէ՞ թէ չէ։ Կ'երեւայ որ Տօքտօր Բէյնօլտս եղբայրնե-րուն այնքին վոչի ցանկալու համար՝ կարճ միջոց մը քարոզելէ ետ պիտի պահէ, ան-կէ վերջ պիտի չանայ խնդիրը անուշէն կա-պել, դի նա սովոր է միշտ իր սիրած մար-դու ցանցանքները ծածկել, առանց խորհե-լու թէ հետեւանքը գէշ կ'ըլլայ։

Այդ չղջանակը, վոխանակ բարերար ազդեցութիւն մը դործելու իր չղջականե-րուն վրայ, ցաւալի է ըսել թէ օր ըստ օրէ աւելի վայր մը կը գտնայ, ի մեծ վիշտ իր նախկին չղջանաւարաններուն։

99 Նոյ. 18 ՅՈՒԼԱԿ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԱՐԱՒ-ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

ԱՆԴԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ.—Էմիքըր-դի առաջին կառավարմները հասան Ֆը-բէր, ուր անպէ. զօրապետներուն կողմէ բուռն ծափահարութիւններով ընդունուե-ցան։ Սըր Բիավըրս Պըլլըր, ինչպէս ըսած ենք, իր ընդհանուր բանակներէն հասած է Բիլեթիմարիցպուրկի մէջ, ուսկից ամենուրեք լուր մը չհաղորդեր ծրբերի առ-ջին անցած դարձածներուն վրայ։ Ընդ-հանուր հրամանատարը մէկ կողմէն իր ա-տենի բանակին վարչական կազմակեր-պութեան հակելով հանդերձ օգնական բանակն ալ միւս կողմէ կը մղէ Էչեսա-միթին վրայ։ Արդ, կարծուածին չափ պըղ-տիկ բան չէ, իրենց գործողութեան սահ-մանին 250 քիլոմէթր հեռու դանուած 20,000 հոգինոց բանակ մը պարենաւորելը։ Սըր Բիավըրս Պըլլըր ապահովապէս մին-չեւ որ մեծ հարուած մը տալու կարող չդտայ ինքզինքը, իր բանակը չարժման մէջ չպիտի դնէ։ Մենց որ ամէն օր զօ-րավարին նոր օգնական զօրք կը հասնի, հետեւապէս իր չափը կը պահանջէ որ, ա-սանց իր ուժերը ամբողջապէս արամա-դրելի ընելու, խաղի չմտնէ։

Շատ մը հետագիրներ պահակներու քանի մը զործողութիւնները կը ծանու-ցանեն։ Այդ հետագիրներէն մէկը կ'ըս-ալ թէ Զօրավար Հայլաեարա չատ մը ծովային եւ դաշտային հրետանիներ զե-տեղած է բարձրաւանդակի մը վրայ, ուս-կից Զօլչնան ամբակոծած են։ Կ'ըսուի թէ այս կերպով յաջղեր է արդիլել Թօխեճե-բան որ Թուկէլայի կամուրջը չքանդեն, ինչ որ արդէն հաւանական ալ չէ։ Պօէր-ները Թուկէլա դեռ անցած են եւ կ'ըս-պասին Անգլիացիներուն այնպիսի զօրեղ դիրքի մը մէջ որ հրետանիով ամրապէս պաշտպանուած է եւ կը սպրէ երկաթուղ-ւին ճամբուն։ Լէտիսմիթին կողմը խաւն եւ կառուցի թնդանօթաձգութեան մը ձայները կը լսուին, ուսկից կը հետեւին թէ Զօր. Սըր Ճօրճ Հուայթ դեղի դուրս յարձակում մը ըրած է։ Կարճ խօսքով բո-լոր հոսած լուրերը չատ անորոշ են, ո-րոնցմէ ճշդրիտ բան մը հանելու չէ կա-րելի։

Լոնտոնի մէջ կ'ըսուէր թէ Պատերազ-մական Պաշտօնատունը կարեւոր հետագ-ծեր ստացած էր, որոնց մասին տեղեկու-թիւններ պիտի հաղորդէր Ժողովրդեան։ Բայց վերջինը կը մղէ Լէտիս-միթին վրայ։ Արդ, կարծուածին չափ պըղ-տիկ բան չէ, իրենց գործողութեան սահ-մանին 250 քիլոմէթր հեռու դանուած 20,000 հոգինոց բանակ մը պարենաւորելը։ Սըր Բիավըրս Պըլլըր ապահովապէս մին-չեւ որ մեծ հարուած մը տալու կարող չդտայ ինքզինքը, իր բանակը չարժման մէջ չպիտի դնէ։ Մենց որ ամէն օր զօ-րավարին նոր օգնական զօրք կը հասնի, հետեւապէս իր չափը կը պահանջէ որ, ա-սանց իր ուժերը ամբողջապէս արամա-դրելի ընելու, խաղի չմտնէ։

Շատ մը հետագիրներ պահակներու քանի մը զործողութիւնները կը ծանու-ցանեն։ Այդ հետագիրներէն մէկը կ'ըս-ալ թէ Զօրավար Հայլաեարա չատ մը ծովային եւ դաշտային հրետանիներ զե-տեղած է բարձրաւանդակի մը վրայ, ուս-կից Զօլչնան ամբակոծած են։ Կ'ըսուի թէ այս կերպով յաջղեր է արդիլել Թօխեճե-բան որ Թուկէլայի կամուրջը չքանդեն, ինչ որ արդէն հաւանական ալ չէ։ Պօէր-ները Թուկէլա դեռ անցած են եւ կ'ըս-պասին Անգլիացիներուն այնպիսի զօրեղ դիրքի մը մէջ որ հրետանիով ամրապէս պաշտպանուած է եւ կը սպրէ երկաթուղ-ւին ճամբուն։ Լէտիսմիթին կողմը խաւն եւ կառուցի թնդանօթաձգութեան մը ձայները կը լսուին, ուսկից կը հետեւին թէ Զօր. Սըր Ճօրճ Հուայթ դեղի դուրս յարձակում մը ըրած է։ Կարճ խօսքով բո-լոր հոսած լուրերը չատ անորոշ են, ո-րոնցմէ ճշդրիտ բան մը հանելու չէ կա-րելի։

Լոնտոնի մէջ կ'ըսուէր թէ Պատերազ-մական Պաշտօնատունը կարեւոր հետագ-ծեր ստացած էր, որոնց մասին տեղեկու-թիւններ պիտի հաղորդէր Ժողովրդեան։ Բայց վերջինը կը մղէ Լէտիս-միթին վրայ։ Արդ, կարծուածին չափ պըղ-տիկ բան չէ, իրենց գործողութեան սահ-մանին 250 քիլոմէթր հեռու դանուած 20,000 հոգինոց բանակ մը պարենաւորելը։ Սըր Բիավըրս Պըլլըր ապահովապէս մին-չեւ որ մեծ հարուած մը տալու կարող չդտայ ինքզինքը, իր բանակը չարժման մէջ չպիտի դնէ։ Մենց որ ամէն օր զօ-րավարին նոր օգնական զօրք կը հասնի, հետեւապէս իր չափը կը պահանջէ որ, ա-սանց իր ուժերը ամբողջապէս արամա-դրելի ընելու, խաղի չմտնէ։

Շատ մը հետագիրներ պահակներու քանի մը զործողութիւնները կը ծանու-ցանեն։ Այդ հետագիրներէն մէկը կ'ըս-ալ թէ Զօրավար Հայլաեարա չատ մը ծովային եւ դաշտային հրետանիներ զե-տեղած է բարձրաւանդակի մը վրայ, ուս-կից Զօլչնան ամբակոծած են։ Կ'ըսուի թէ այս կերպով յաջղեր է արդիլել Թօխեճե-բան որ Թուկէլայի կամուրջը չքանդեն, ինչ որ արդէն հաւանական ալ չէ։ Պօէր-ները Թուկէլա դեռ անցած են եւ կ'ըս-պասին Անգլիացիներուն այնպիսի զօրեղ դիրքի մը մէջ որ հրետանիով ամրապէս պաշտպանուած է եւ կը սպրէ երկաթուղ-ւին ճամբուն։ Լէտիսմիթին կողմը խաւն եւ կառուցի թնդանօթաձգութեան մը ձայները կը լսուին, ուսկից կը հետեւին թէ Զօր. Սըր Ճօրճ Հուայթ դեղի դուրս յարձակում մը ըրած է։ Կարճ խօսքով բո-լոր հոսած լուրերը չատ անորոշ են, ո-րոնցմէ ճշդրիտ բան մը հանելու չէ կա-րելի։

Լոնտոնի մէջ կ'ըսուէր թէ Պատերազ-մական Պաշտօնատունը կարեւոր հետագ-ծեր ստացած էր, որոնց մասին տեղեկու-թիւններ պիտի հաղորդէր Ժողովրդեան։ Բայց վերջինը կը մղէ Լէտիս-միթին վրայ։ Արդ, կարծուածին չափ պըղ-տիկ բան չէ, իրենց գործողութեան սահ-մանին 250 քիլոմէթր հեռու դանուած 20,000 հոգինոց բանակ մը պարենաւորելը։ Սըր Բիավըրս Պըլլըր ապահովապէս մին-չեւ որ մեծ հարուած մը տալու կարող չդտայ ինքզինքը, իր բանակը չարժման մէջ չպիտի դնէ։ Մենց որ ամէն օր զօ-րավարին նոր օգնական զօրք կը հասնի, հետեւապէս իր չափը կը պահանջէ որ, ա-սանց իր ուժերը ամբողջապէս արամա-դրելի ընելու, խաղի չմտնէ։

Շատ մը հետագիրներ պահակներու քանի մը զործողութիւնները կը ծանու-ցանեն։ Այդ հետագիրներէն մէկը կ'ըս-ալ թէ Զօրավար Հայլաեարա չատ մը ծովային եւ դաշտային հրետանիներ զե-տեղած է բարձրաւանդակի մը վրայ, ուս-կից Զօլչնան ամբակոծած են։ Կ'ըսուի թէ այս կերպով յաջղեր է արդիլել Թօխեճե-բան որ Թուկէլայի կամուրջը չքանդեն, ինչ որ արդէն հաւանական ալ չէ։ Պօէր-ները Թուկէլա դեռ անցած են եւ կ'ըս-պասին Անգլիացիներուն այնպիսի զօրեղ դիրքի մը մէջ որ հրետանիով ամրապէս պաշտպանուած է եւ կը սպրէ երկաթուղ-

Գալով զինուորական քննագատներուն որոնց մինչեւ հիմայ անկարելի եղաւ դիտ-նալ ճշդիւ թէ ինչ անցած դարձած է. լու-րերու բացակայութեան պատճառաւ Մօտ-արր-Բիվըրի արեւնալից կռուին վրայ ճըշ-մարիտ չահագիտութիւն մը կ'ընեն, զա-նազան լուրեր չղջարկութեան հանելով։ Պօէրները ո՞ր կողմ եւ ո՞ւր կեցած էին։ Այս է ահաւասիկ առաջին հանելուկը զոր կը չանան լուծել, Լորտ Մէթուէնի լակո-նական հետագրին իւրաքանչիւր բառերը մանրադննին քննելով ու պրպտելով։ Եւ որովհետեւ այդ հետագրէն ճիշդ իմաստ մը հանել անկարելի է, այսու հանդերձ նորէն ենթադրութիւններ կ'ընեն նոյն իսկ լորտ Մէթուէնի հետագրին դիւրափչուր հիման վրայ։

ԷՄԻՐԻՆ ՄԱՀԸ.—Սուլտանի անդլիա-եղիպտական բանակին սպաները, որոնք Եղիպտոս հասած են, Էմիրլին մահուան վրայ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտան։ Երբ գնդապետ Ուիլկաթ Էմիրլին զօրագունդերուն հանդիպեցաւ, Տէրվիշնե-րը փորձեցին Ուիլկաթ փաշային բա-նակին կողերուն վրայ յարձակիլ։ Տէրվիշ-ները ընդունուեցան խիստ մահաբեր կրա-կով մը, որ դիրենք ապիպից եւ քաշուիլ։ Էմիրը սեւնալով որ իր թշնամիներուն ձեռքէն չպիտի կրնայ ձողոպրիլ՝ իր միւս ցեղապետները կանչելով հրամայեց որ իր մօտը մնան եւ պատրաստուին մահուան։ Ոչխարի մը մորթ տարածելուին դետինը ո-րուան վրայ նստեցաւ Էմիրը չղջատուած իր ցեղապետներէն։ Ասոնց ամէնքն ալ զարնուեցան դլխէն, սրտէն, բազուկներէն, եւ սրունքներէն։

Ցեղապետները ամէնքն ալ մահացած՝ տարածուած էին Էմիրին մօտ, որուն առ-ջեւ ալ դիզուած էին իր սահակադնդին դիակները։

Էմիրին մահուան այս պատմութիւնը պատմած է Տօնկօլայի նահանգին ցեղապե-տը։

ՍՈՒՏԱՆԻ ԵՐԿԱԹՈՒԴԻՒՆ ԲԱՑՈՒՄԸ.—Սէբտար Փիչներ փաչա իմացուցած է թէ Ուատի Հալֆայէն Խարթում չինուած երկաթուղիին բացումը պիտի կատարուի յառաջիկայ Յունուար 4/16։ Գնա-ծախսութիւնը իսկոյն իր ճանապարհոր-դական ուղեդիծը երկարած է մինչեւ Սու-ակինի մայրաքաղաքը, ծանուցանելով մի-եւնոյն ժամանակ որ հմայ Խարթումի պանդոկը աւարտած չէ, զրօսայդբնին-բուն պահելու տեղ պիտի յատկացուի չոգենաւի մը մէջ։ Եւ մտածել թէ դեռ տասնըչորս ամիս առաջ Էմիրն էր որ կը տիրէր Օմտուրմանի։

ԱԻՍՏՐԻՍ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.—Ֆրանց Նա-զէֆ թագաւոր-կայսեր Պատուիրակու-թիւններուն ուղղած ճառը խստագոյ-թեան ճչմարիտ պատգամաւոր մը եղաւ, կատարեալապէս արժանի միապետի մը որ այսօր Եւրոպայի մէջ տիրող վհատականու-բիւն մտնելէն ուելի խաղաղասէր իշխանին ըլլալու համբաւը ունի։ Պատուիրակութիւ-նը չատակցութիւն յայտնած էր Թագաւոր-կայսեր էլիզապէթ կայսրուհիին նզերական մահուան վրայ։ Ն. Վհատիատութիւնը չնորհակալութիւն յայտնելէն ետք՝ այդ չատակցութեան հետեւեալ կերպով մա-փսիից իր զգաստական դատաստութիւնը եւ ճառը։

«Միապետութեան չարաչարութիւնները բոլոր օտար պետութիւններու հետ ամէն կողմէ ալ կատարելապէս բարեկամական հանդամանք մը ունին եւ կը չեւապրէ մեզ որ Եւրոպայի խաղաղութիւնը ապա-գային ալ պիտի չվրդովուի։ Ինչպէս ա-ռաջ, այսօր եւս խաղաղութեան տեւա-կանութեան միջոցին չայոց կը տեսնեմ այն սեզմ ու սիրալիր չարաբերութեան մէջ, զոր կը տածենք մեր նիղակակիցնե-րուն հետ։ Նոյնպէս խաղաղութեան զրա-ւական մը կրնանք համարիլ այս տարի Լա-Հէյ դումարուած Դեւոպանախոր-հուրդին մասնակցող բոլոր քաղաքակիրթ ազդերու համերաչխութիւնը եւ գործակ-ցութիւնը զոր ցոյց տուին Դեւոպանախոր-հուրդին պահուն»։

Այս Դեւոպանախորհուրդը, զոր կը պար-տինք Ռուսիոյ Զարին վեհանձն նախա-ձեռնութեան, նոր եւ ուելի զօրեղ ապա-ցոյցներ տուած է խաղաղութեան տեւա-կանութեան, զոր համոզին աչխարհ կը բաղձայ։ Գոհանալիամբ կրնամ հաստատել թէ տուական կայսրութեան հետ տածած մեր ուղղամիտ յարաբերութիւնները թոյ-լատրած են որ վոխադարձ վերաբերմամբ գործնական Պալքանեան թերակղզիին մէջ, ուր վերջերս բուռն ծանրակչիռ դէպքեր ծնան։

Գալով հարուստին Ափրիկէի մէջ ծա-գած խռովարարութեանց, որոշած ենք անվնասիսա չէզոքութիւն մը պահել եւ մաղթել որ այս վէրքը փութով վերջ դանէ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԱՐԿԱԾ.— Թիֆլիսի չղջակայքը կուր գետին վրայ դտնուած կամրջին վրայ չոգեկառքի արկած մը պատահեր է։ Նոր գինուորներ վոխադրող չոգեկառքի մը վայրաչարժը, ածխադարձ մը ու երկու ուրիշ վակոններ կամրջէն վար գլորեր են։ Միւս վակոններն ետևնէն մնացեր են, սակայն հետեւեալ օր անոնք ալ գետը դահավիժեր են։ Այս արկածին պատճառն եղած է նորոգութեան համար կարդ մը երկաթեայ գծերուն վերցուիլը, զոր չատ ուշ լմնդ տրուեր է կառախումբի պետին։ Հնոցպանն ու մեքենավարը մեռեր են. բազմաթիւ վիրաւորուածներ կան։ Իսկ առկախ մնացած վակոններուն մէջէն 196 գինուորները ողջմէջ ազատեր են։

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻ-ՈՒԹԻՒՆԸ.—Հասարակապետութեան Նա-խագահը նախարարները եւ զանազան հա-մալսարաններու չատ մը Բրօֆէսօրներ Նոյ. 26ին ներկայ դտնուեցան Բարիզի ու-սանողներու ընդհ. միութեան նոր կեդրո-նատեղւոյն բացման հանդիսին որ տեղի ունեցաւ Սորպոնի մեծ ամիիթիաթրոնին մէջ։ Դրեթէ տասնեւհինդ հազար հոգի հաւաքուած էին Սորպոնի մէջ-մեծ ամ-փիթատրոնը արդէն 12 հազար հոգի կը պարունակէ-ամէնքն ալ ուսումնական եւ դեղարուեստական դատակարդին պատկա-նողներ։ Հանդիսի ժամանակ լուսնցան Բարիզի հռչակաւոր դիրասաններն ու կառ-ապ Ռեպլե-ալֆէն նուագախումբը որ Ծը-բանասէր նուագական պարծանքն է։ Ամ-փիթատրոնին կեդրոնատեղին որ միայն Ուս. ընդհ. միութեան անդամներուն յատկա-ցուած էր, տղմկալից եւ փոթորկալից ժո-ղովներ ըրաւ արուեստագիտներուն։ Ուսա-նողական ընդհ. միութիւնը Ուսանողական թաղին (Quartier Latin) ամենահին հաստա-տութիւններէն մէկն է որ կիսադարեակ-կան ձեւ մը ունի։ Արդէն անիկա կառա-վարութենէն ճանչցուած է իրրեւ հասա-րակական օգտակար հաստատութիւն մը, —յիշենք անցողակի որ երբ ո եւ է հաստատութիւն մը կառավարութենէն կը ճանչցուի իրրեւ օգտակար հասարակու-թիւան, կառավարութիւնէն կ'սանայ տա-րեկան որոշ դումար մը ըստ իր կարեւո-րութեան— Բարիզի Ուս. ընդհ. միութեան հիմնադիրն եղեր է Պ. Լավիս՝ ուսումնէ պատմութեան Սորպոնի, Անդամ Ֆրանսական կառավարն, եւ այսօր ալ անոր պաշտպան-ներէն ու պատուոյ նախագահներէն մին։ Պ. Լավիսի ծրագրին համեմատ ուսանո-զական միութիւնները պիտի միացնէին վարժարաններու աչակերտներն երբ անոնք լիսէներու կամ ֆէյեթներու ընթացքն ա-ւարտին։ Այս ծրագիրը չյաջողեցաւ գործադ-րութեան մէջ ուր ուսանողներն խոյս կուտան ընդհանուր միութիւններէն։ Բարիզի մէջ չնորհիւ բազմաթիւ ուսանողներու որոնք կը դտնուին այլ եւ այլ ֆաքիւլթեներու մէջ, բարձրագոյն պետական կամ մասնաւոր դպրոցներու մէջ եւ չնորհիւ բարձրաստի-ճան անձնաւորութիւններու հովանաւորու-թիւան, ուսանողաց ընդհ. միութիւնը կըր-ցաւ տարածում գտնել եւ յաջողիլ։

Այսուհանդերձ դեռ հարկ ի վար կը մնայ է որ ընդհ. միութիւնն կ'անդամակցի, երբ նկատենք թէ Գաղիէ Լաթինի մէջ կը գտնուին տասնեակ հաղարներով ու-սանողներ, մինչ Ուս. ընդհ. Միութիւնն անդամ ունի միայն քանի մը հարիւր ու-սանողներ։ Միութիւնն նոր կեդրոնատեղին որ Գաղիէ Լաթինի կեդրոնն կը գտնուի եւ կը բաղկանայ մեծ տունէ մը, չատ ընդարձակ է, ուսանողները հոն կը գտնեն աչխատութիւն որոշներ, գրադա-րան մը բաւական հարուստ։ Ընդհերքատուն մը ուր ամէն կարգի վիրքեր կան եւ հան-դիսներ կ'ընդունուին, եւ խօսակցութիւն սրահներ, թատրոնական բնոմիր, եւն. եւն։

Այս միութիւնն կրնան մասնակցիլ նաեւ օտար ուսանողները, բայց դիւանին եւ խորհրդին անդամ ըլլալու համար ֆը-րանսայի ըլլալու է — Երկուսն Սորպո-նի հանդիսէն եաքը Գաղիէ Լաթինի մէջ ցոյցեր տեղի ունեցան, որոնք կազմուած էին—որչափ որ մենք կրցանք ա՛չքով տեսնել եւ հաստատել—ոչ-ուսանողներէն, այսինքն կուսակցական խմբերէ, ոմանք կը պօռային, «Կեցցէ Լուպէ» ոմանք «Անկոյ Լուպէ» ոմանք այլ եւ այլ կու-սակցական աղաղակներ կը բարձրացնէին։ Ցոյցերը տեւեցին—իրիկուան ժամը 5էն սկսեալ— մինչեւ առաւօտ ժամը 1-2։ Քանի մը ժամանակուան ձերբակալու-թիւններ եղան։

ԱՆԴԼԻԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Անգ-լիացիները ճչմարտապէս խօսելով կշտա-նալ բայը չդիտեն։ Կ'աչխատին ամէն կող-մերն իրենց Գաղիական կայսրութիւնն տարածելու։ Այսու հանդերձ, եթէ ակնարկ մը ձգենք իրենց կայսրութեան վրայ, կը տեսնենք թէ իրենց գաղութները չատ ուելի ընդարձակ են քան միւս ազդերու-նը։ Այդ կայսրութիւնը կը տարածուի լա-

լոր ցեղերու եւ երկրագնդի ամէն կէտե-րու վրայ։ Մեծն Բրիտանիոյ եւ Իռլանտիոյ միացեալ Թագաւորութեան տարածու-թիւնն է 315,000 քառակուսի քիլոմէտր, 40 միլիոն բնակիչով։ Նոր աչխարհարի մը համեմատ Անգլիացիները Ասիոյ մէջ 5, 823,000 քառ. քիլոմ. երկիր ունին, եւ 308,238,000 բնակիչ—միայն Անգլիական Հնդկաստանի համար, 4 միլիոն 530,000 քառակ. քիլ. հող 292 միլիոն բնակիչով.— Ամերիկայի մէջ Անգլիա ունի 9,494,000 քառ. Քիլ. եւ 7 միլիոնէ աւելի բնակիչ. Ափրիկէի մէջ 6,800,000 քառ. քիլ. եւ 5 միլիոնէ աւելի բնակիչ, Ովկիանոսի մէջ 8,256,000 քառ. քիլ. եւ 5 միլիոնէ աւե-լի բնակիչ։ Այնպէս որ բոլոր այս թիւերը դումարելով կ'ունենանք հետեւեալ տար-ածութիւնը 30,998,000 քառակուսի քիլոմէտր տարածութիւն մը 406,300,000 բնակիչով։ Սակայն Անգլիա այս արդէն չատ պատկառելի թուով չդոհանար, եւ միշտ պատրաստ է կռիւ տալու ինչ որ իր մօտը կամ ձեռքի տակ կը գտնուի։ Եւ այն տեղերն ուր տեղւոյն դրութեան եւ կամ բնակիչներու վախէն չկարողա-ցաւ աչխարհակալութիւններ ձեռք բերել, կրցաւ գոնէ ռազմավարական կէտերու տի-րել ինչպէս՝ Մալթա, Կիպրոս, Ճիպրալթար։

1900ի ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԻՍԻ ՏԵՂԵՐՈՒ Ա.Ց.-ՑԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.—Երկար ժամանակէ հե-տէ, Ցուցահանդէսի պատրաստութիւնները սկսելէն ի վեր, վարչութիւնը առանձր բաժնեց բաղմաթիւ այցելուներու, Ցուցահանդէսին տեղերն երթալ տեսնելու, որոնք մեծ հե-տաքրքրութիւն կը ներկայացնեն։ Այսու-հետեւ այլեւս այդպիսի թոյլտուութիւններ չպիտի ըլլան հասարակութեան, այլ միայն անոնց որոնք կարեւոր պէտք մը ունին, այսինքն լրագրողներու, արուեստագէտ-ներու, ճարտարագէտներու եւայլն։

Փութանք ըսելու թէ այդ որոշումն անհաճոյ եղելութեան մը հետեւանքը չէ, մինչեւ այսօր տեսնելի բան մը պատահած չէ այցելութեանց ժամանակ։ Այդ որոչ-ման միակ պատճառը այն է որ հա-դիւ հինգ ամիսներ, մեզ Ցուցահանդէսի բացման օրէն կը բաժնեն եւ աչխատու-թիւնները վերին աստիճանի առաջ մղուած են. ուստի այն այցելութիւնները որոնք այնքան հետաքրքիր էին այժմ մինչեւ աստիճան մը վտանգներ կը ներկայացնեն։ Վտանգն ամէն կողմ խոր ու բոլոր է իր հողը, երկաթ, քար, երկաթուղի, տախ-տակամած, անթիւ զործատուներ, վերա-կացուներ, հարատարակիչներ իրար խառ-նուած են։ Օտարներու համար չատ զըժ-ուար է այն տեղերը ժուռ գալ առանց ապահովելու, իյնալու եւ վերջապէս մէկ խօսքով վնասուելու։

Ա. ԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ

Ն. Ս. Օծութիւնը Աչքդեան Սրբազանի մահուան առթիւ ցաւակցութիւն յայտնած է Ս. Պատրիարք Հօր։

—Այսօր կէս օրէն ետք, Ղալաթիոյ Հարդապարանին մէջ պիտի դումարուի Բազ. Ժողովը։

—Իզմիրլեանց Կաթոլիկ Հայոց Ընդհանուր Ժողովը՝ որոշեր է որ հոգելոյս Կարապետ Վարդապետ Շահնազարեանցի կտակը՝ իր նպատակին համաձայն, Սուրբ Մարկոսեան մէջ բացուած Ժառանգաւորաց վար-ժարանին յանձնուի։

Շահնազարեանցի թողած գրամին՝ այ-ժմ 300 ոսկի պատրաստ գրամ կը գտնուի Ազգ. Պատրիարքարանի մուտքին մէջ, որ մինչեւ ցարդ անտակտ կը գործածուէր։ Այդ գրամը այսուհետեւ պիտի չծախսուի, ինչպէս նաեւ 700 ոսկիէն աւե-լի արժող կարգ մը արժէքդիները եւ այլն, որոնք ամէնքն ալ, ի մի ձուլուելով, տարեկան գրեթէ 50 ոսկի հատուածներ դումար մը կը կազմեն, որ պիտի գործուի ի Սիս, ի հաւիս ժառանգաւորաց վարժարա-նի ծախքերուն։

Մինչ այն պահուն, յորում Խապայեան Տ. Սահակ Սրբազան կը պատրաստուի իր նոր պաշտօնատեղին մեկնիլ, այս տեսակ իսհարհան կարդադրութիւն մը՝ թէ՛ւս իրա-ղէկ անձերու համար զանազան բացատ-րութեանց եւ տարկուութեանց տեղի կու-տայ, բայց բան մեզ, «լաւ է անդամն, քան ոչ երբեք» կրնանք ու կանդնենք։

Իզմիրլեանց կտակի Ցանկնաժողովը ինչպէս երկչ գրած էինք արդէն գրաւած է՝ Հանգ. Աստուածատուր—Ջանդ. Սաքա-ոի թողած կտակային խնդրով, որու կար-գադրութեանը համար որոշուած է յատա-կ ժողով նոսի մը մէջ հրաւիրել՝ հանդուց-եալին կտակակատար Ռուսմանացի փաս-տաբանը եւ վերջ տալ այս խնդրին։

Ս. Պատրիարքը երեկ նամակ մը գրե-լով երուսաղէմ, լուսարարապետ Խապայ-եան Տ. Սահակ արքազանին, յայտնեց որ կազմ եւ պատրաստ գտնուի մեկնելու Աստնա՝ որոշուած կաթողիկոսական ընտրական գործողութեանց կարգադիր ու հակող ըլլալուն։

Այս առթիւ՝ ճամբու եւ այլ ծախսերու համար անօրինուած 100 ոսկիէն կէսը, այսինքն 50 ոսկին Երուսաղէմի մէջ՝ իսկ մնացեալ 50 ոսկին Աստնայի մէջ պիտի տասնայ։ Թէեւ դիտողներ եղած են թէ քանի որ ասկից առաջ Տ. Սիմէօն եւ Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկոպոսներուն 150ական ոսկի վճարուած է, չ'ուրժեր որ Տ. Սահակ Սրբազանին ոչ թէ 100 ոսկի, այլ 200 ոսկի ղրկուի։

—Երզընկայի Առաջ. Տեղապահ Տ. Զաւէն Ծ. Վարդապետ, Մշոյ Առաջն. Տե-ղապահ Տ. Բաբգէն Ծ. Վարդապետ, եւ Թօխրադ-Գալէ գտնուող՝ Տ. Մամբրէ Վար-դապետ՝ վիճակային անտեսական գործերու մասին մէյ մէկ ընդարձակ տեղեկագիր-ներ ղրկելով, Ժողովրդեան անտեսական ախտը կացութիւնը ներկայացուցած են ընդ վերջ նպատակ առաջքնէ չեչտելով Ազգ. Պատրիարքարան հասած տեղեկա-գիրներուն մէջ՝ Տ. Բաբգէն Վարդապետին զրածը՝ կրնանք տեղեկագիրներու գլուխ-գործոց մը համարել՝ իր ախտին ոճին եւ վիճակներու դասաւորութեանը տեսակէ-տով։

—Ս. Պատրիարքի անձնական քար-տուղար՝ Տ. Ներսէս Վարդապետ Դանիել-եան, ապաքինած ըլլալով, երէկ Պատրի-արքարան երթալով, իրեն յանձնուած նա-մակներուն պատասխանները զրկել ըզ-բաղցաւ։

ԻԶՄԻՐԼԵԱՆՑ ԿՏԱԿԻ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ

Իզմիրլեանց կտակի մնայուն Ցանկնա-ժողովին այս տարուան համար զրկուած երկսերտիֆիկներն են, Աղանեան Տէր Գիւտ քահանայի (Լուսոյ հանդէսի խմբ-պաղիր) վերջերս ի լոյս ընծայած «Գիւանք Հայոց» տասարատատոր գիրքը, եւ Պ. Վրխմանէս Փափազեանցի զրած ու հրա-տարակած «Հայ-Բոչանները»։

Երկուքն ալ իրենց տեսակին մէջ կա-րեւոր գործեր են։

ԹԱՂԵՐԻՆ

Արարկերի Առաջնորդ Տ. Մուշեղ Ծ. Վարդապետ Սերովբեանի քովին վրայ երէկ ալ վերջին անդամ ըլլալով, բաւական ծանր գործողութիւն մը կատարեց խոստ հմտարարբոյն Տոքթ. Մատթէոսեան Էֆ., որուն բնակարանին մէջ տարնջականուած է Վարդապետը։

Ն. Գերազանցութիւնը՝ Կէմիկ-Բա-չայի Թաղ. Սուրբ Խաչ եկեղեցւոյ հովիւ Կիր. օր ալ զեղեցիկ եւ զեղջախօս քա-րոզ մը խօսեցաւ Ս. Ծովհաննէս եկեղե-ցիին մէջ, օրուան ոճոյը բացատրելով ժո-ղովրդեան։

—Ձեւագիտութեան ծանօթ գասատու Գալէնեաքեան Մկրտչ Էֆէնտիի «ԵՒԱ» անուն մանկապատական պատկերազարդ կարեւոր հրատարակութիւնը՝ որ ասկից ա-ռաջ «Մանուսակ» լրագրին մէջ Թուրքե-րէնի թարգմանուած էր, այս անդամ ալ կը լսենք թէ Ծունարիւնի թարգմանուե-լով հրատարակութեան առաջարկն եղած է հեղինակին։

—Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարու-թեան վրայ Իլիաս Էֆ. Չալեան անցեալ Կիր. Մաքրիվեղի եկեղեցին երթալով առաջնակարգ Թազ. Հարիրդին անդամներուն գործերը ստուգեց։ Տեղին Աւագերէց Տ. Սարգիս քհնյ. Զօհրապեան Իլիաս Էֆ. Չալեանի բնորած անձերուն դիմելով ա-նոնցն ալ մերժողական պատասխան ընդունած է։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՇՈՒՐՋԸ

Ազգ. Հիւանդանոցի պաշտօնեաներէն Արիկեան Ծովհաննէս էֆ. որ բաւական բաներուն ու գործունեայ անձ մըն է, եւ որ վերջերս նոյն հաստատութեան մէջ դրաւորութեան պաշտօն կը վարէր, Դր. օ-րէն՝ հրաժարեցուցած է իր պաշտօնէն։

Նոյնպէս, Արշակ Ալթունեան անուն անձր, որ Ս. Պատրիարք Հօր բարեհաճու-թեամբ՝ ֆէռէրջէ պաշտօն մը դտած էր հոն, մինչեւյն օրը պաշտօնատէն հրա-ժարեցուցած է։

Կ'երեւի որ նորընտիր բժիշկ անօրէ-նին ընելիք բարենորոգութիւններուն սկզբնա-տարութիւնը՝ այս զոյգ մը պաշտօնեաներուն հրաժարումովը սկսաւ։

—Տասնըհինգ ոսկի ամսական որոշ-ուած է վճարել Տ.քհյ. Շիրինեանին Աբ-գէն նախորդին ալ այդ դումարին մօտ բան մը կը վճարուէր, թէեւ անիկա ո՛չ բժիշկ էր, ո՛չ ալ անօրէնի ձիրքեր ցոյց

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՀԱՅՔ

ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

ՏԱՐԻ Ա. ԹԻՒ 1 (ՆՈՐ ՇԱՐՔ) ԹԻՒ 1

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՀԱՅՔԻ ՄԷՋ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԻՒՂԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ի ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵՐ ԳԻՒՂԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ինչպէս ամէն տարի, այնպէս ալ ասկէ ետք, Ամսօրեայ Հանդէսը պիտի հրատարակէ հայկական գիւղերու մասին ուսումնասիրական յօդուածներ, որոնք պիտի ներկայացնեն գիւղական կեանքի տարբեր կողմերը, ինչպէս նաեւ գիւղական տնտեսութեան զանազան ճիւղերը։ Այս նպատակով Հանդէսը կը դիմէ գիւղերու մէջ գտնուող մեր բոլոր ընթերցողներուն, որոնք կրնան մեզ տեղեկութիւններ հայթայթել, ինչպէս նաեւ ուղարկել մեզ իրենց գիւղերուն մասին գրուածներ։

Մեր ուզածը այն գիւղերուն մասին գրուածներն են, որոնք մինչեւ հիմա ոչ մէկ տեղ հրատարակուած են եղած, կամ որոնք հրատարակուած են, բայց շատ քիչ տարածուած։

Մեր ուզածը

ԼԷ ԲՐՕՎԷՆՍ ՐԷՒԻՆԻ

LES PROVINCES RÉUNIES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊՐՒՔՍԷԼ

Դրամագլուխ ֆրանք 2,500,000 — *Դրամատուն ընկերության, Գրան-Լիօնէ*

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ վերադարձները, բնակութիւնները եւ վաճառքները խիստ չափաւոր գիներով

Փնտիք Տնօրէնութեան
Ա. ԿՕՔՔՕԶԵԱՆ

Ղալաթիա, Մերքէսանի փողոց, Ձեփոր խան

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ՖՐԵԴԻ ՕՔՆՉԵԱՆ

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ԷՄԱԼՅԱԹ ԿԱԼԱՎԱՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄ. ՊԱՆԴԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժէթուղթ, եւ այլ թղթերու գնումը կը կատարուի իրենց գինին համեմատութեամբ առաջ. ղրչ.էն մինչեւ 100 ղրչ. որոշակի դումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը ասկէ առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու եւ չհնուած պարգեւներ դանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կու տայ։

Սորուն նշանակեալ արժէթղթերէն գնողները երբ առաջին վճարումն ընեն, արժէթուղթն իրենց ձախսած ըլլայու մասին մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ առտրաղրուած եւ դրոշմուած։ Ասկէ զատ, արժէթղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մ'ալ կը տրուի, այնպէս որ գնողը նոյն առենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով՝ չհած դումարը ամբողջացէս կրնայ առնուլ, որովհետեւ նոյն իսկ առաջին վճարման թուականէն լուն արժէթուղթը իրեն կը պատկանի։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս գիւրութեանց չնորհիւ, կրնայ արժէթղթի տէր ըլլալ, եւ յայտնի է որ ամսական 20 ղրչ.ի վճարումն մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով եւ ամէն դասակարգի անձերու գիւրամատչելի ըլլալով հանդերձ՝ ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը չհնելու, եթէ երկար չհնի ալ, իր վճարումներուն չնորհիւ յաւաջիկային արժէթղթի տէր պիտի ըլլայ որ իրեն համար չհնու աղբիւր մ'է։

ՇԱԽՈՒ ՊԱՐԳԵՒԱԻՈՐ ԱՐԺԷԹՈՒՂԹԵՐ	Տարեկան վիճակահանութիւն	Տարեկան վիճակներու պարգեւներու դումար	Տարեկան ստացալի տոկոս	Արժէքդր. գնման համ. ամսկն.վճարելի գումար.
Յոյն. ազգ. դրամ. արժքդր.	4 տոկ.	3 անգամ	300,000	16 Ֆր.	100 դրչ.
Գադիոյ կայսած. »	3 »	6 »	1,060,000	15 »	100 »
Եգիպտոսի » »	3 »	12 »	1,500,000	7½ »	50 »
Րումելի Երկաթդ. »	աճտոկոս	6 »	3,660,000	—	20 »

ՄԱՐԶՈՒԱՆՑԻՆԵՐՈՒՆ

Տեղը, «Ծաւիկ»ի գործակատն է Գէորգ էֆ. Կիւլեան։

ՄԱՐԱՇՑԻՆԵՐՈՒՆ

Թերթիս գործակալ կարգուած է տէր-ւոյդ Րէյմի Մուհասէպէճի Նիկողոս էֆ. Սաատըեանն։

ԱՃԻՒՆ-ԴԱՐԱՀԻՍԱՐՑԻՆԵՐՈՒՆ

Կը յայտարարէ վարչութիւնս թէ նոյն տեղի «Ծաղիկ»ի գործակալ անուանուած է Սրապեան էֆ. Հալէպլեան։

Ա. ՏԱՆԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

Առանցքի «Ծաղիկ»ի գործակալ ընտրած ենք Յարութիւն էֆ. Ց. Զաքմաքճեան որուն պէտք է դիմեն բաժանորդ գրաւել ուզող Պատ. Ազգայիններու։

ՄԱԼԿԱՐԱՑԻՆԵՐՈՒՆ

«Ծաղիկ»ի գործակալ կարգուած է Մեծ. Վռամեան էֆ.։ Մեր բաժանորդները կրնան յանձնել իրենց բաժնեգիները այն էֆ.ին։

AU CROISSANT D'OR

CARL MALIK

Constantinople, 46 Galata, Rue Tunnel

ՈՍԿԻ ՄԱՀԻԿ

Վերոյիշեալ վաճառատան մէջ խիստ դիւրամատչելի պայմաններով կը ծախուին յաճախակեայ եւ բիւրեղեայ առարկաներ, լամպաներ, ջահեր, արծաթապօծ ափսէներ, սկահակներ, ընտիր տեսակ պնակներ, սրուակներ, եւ այլն։

Դիմեցէ՛ք ու գոհ պիտի մնաք։

ԿԱՐԼ ՄԱԼԻՔ

Կ. Պոլիս, 46, Ղալաթիա, Թիւնել փողոց

ԱՆԹՈՒԱՆ ԴԱՖՏԱՆՃԻ

ՖԱԵԱՆՍ ԵՒ ԵՐԿԱԹԻ ՎԱՃԱՌԱՆՆԵՐՈՒՆ

ՄԹԵՐԱՆՑ

Ղալաթիա, Եիւքսէք գալտըրըմ Ն՝ 26

Յիշեալ վաճառատունը որ 53 տարիներէ ի վեր Պօղոս հրապարակին վրայ հաստատուած է, չափաւոր դներով կը ծախէ ամէն տեսակ վառարաններ եւ կը կատարէ նորոգութիւններ։ Դիմող յատկութիւնները ըստ ամենայնի գոհ պիտի մնան նախապէս կ'ներկայանալով։

ԱՐՏՕՆԱՏԻՐ Ա. ՍԱՂԱԼԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԾԱՂԻԿ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ

Ղալաթիա, Համալ-չայա խան

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՅԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՇՈՒՆԵԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԿՈՒԹԵԱՆ

Սկիւտարեն կամուրջ		Կամուրջեն Սկիւտար		Սկիւտարեն Պէշկրդ.		Պէշիկթաշեն Սկիւտ.	
ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
2	—	2	50	1	50	—	—
2	45	3	25	Սկիւտ. Դգկ.	2	35	2	—
—	—	3	50	—	—	2	45
3	30	4	30	Սկիւտ. Դգկ.	3	50	4	—
4	—	5	30	—	5	—	5	10
4	40	6	15	Պէշիկթաշ	5	45	—	—
5	20	6	50	»	6	30	6	27
5	45	Պէշիկթաշ	7	40	»	7	15	7	—
6	30	»	8	25		8	20	7	50
7	15	»	9	—		8	50	8	35
8	—		9	40		10	— Գապր. Պէշկ.	9	—
8	45	Պէշիկթաշ	10	10	Սկիւտ. Դգկ.	10	40 » »	10	15
9	30		10	40	»	11	40	10	55
10	10	Պէշկ. Գապր.	11	—		12	5	11	50
10	30	Թուզկուճնճաք	11	25	»			12	15
10	55	»	11	45					
11	15		12	5					
12	—		—	—					

ԱՑՆ ՏԻԿՈՆՆԵՐԸ ԵՒ ՕՐՈՐԴՆԵՐԸ

Որ պէտք ունին դիմարկի, չրջազգեստի, ընկերոհի, մանթօի, ձեռնոցի, թաշ պիոնի

ԹԱՋԻԿ ԼՐԻՆՃԻՆԱՆԻ

62, Եիւքսէք գալտըրըմ, 62

Ուր պիտի գտնեն այդ ամէնքը ԸՆՏԻՐ ՈՒ ԱԺԱՆ, ինչպէս նաեւ մկրտութեան եւ հարսնիքի համար մոմեր ու հարսանեկան պսակներ։

Բացի Թրանսատլէա, Տաճկագէտ ու Տամարպէտ պարկեշտ երիտասարդ մը պատրաստ է վաճառատուններու մէջ պաշտօն ստանձնել եւ կամ վարիչ-գործներուն գաս ուսանիլ այս ճիւղերուն վրայ։ Դիմել Համբարձումեանս։

ԱՏԱՄԱՆԱԲՈՅԺ

ՔԻՒԶԻՒՔ–ԼՈՒՎՐ

Բերա, Մեծ-փողոց, բիւ 436

Լրջօր զարարավաճառից քով

	Ղրչ.
Պարզ ատամնահանութիւն	10
Առանց ցաւի ատամնահանութիւն	15
Ակռայ մաքրել	15
Ակռայ լեցնել արծաթով կամ ոսկրափոշիով	15
Ակռայ լեցնել ոսկիով	35
Ամբողջ ատամնաշար մը առնուազն	300
Մանուկի ատամնաշար մէկ ակռան	15

Ծանօթ.—Ակռայ լեցնելու եւ կամ նորէն չկոտրելու համար եղած յանձնարարութիւններուն կէսը կանխիկ եւ միւս կէսն ալ չկոտրելէնետքը վճարելի է։

«ԾԱՂԻԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (50)

ԲԻՔ ՍԱՆ

ՍԵՒ ԱԴԱՄԱՆԴԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Ե

ԳԼԱՒՈՑԻ ՏԵՆՋԱՆՔՆԵՐԸ

Գլառա չարունակեց.

—Իզապէլ վիշտը տարի մը պիտի տեւէ, չա՛տ չա՛տ երկու տարի, բայց օրէն մէկը խաղաղութիւնը ու անդորրութիւնը պիտի տիրէ իր սրտին մէջ եւ Տկն. Դառնըրէ տակաւ իր եղբօրաղջիկը դէպի ուրիշ ամուսին մը պիտի մղէ։ Եթէ Իզապէլ օր մը ամուսնանայ, եւ իր հօրաքրոջ Թոռնիկներ ընծայէ, չատ աղէկ դիտես թէ այդ պատրաստին քու ամբողջ յոյսերդ պիտի կործանին։

Գլառա սոսկալի չարժուձեւ մը ունեցաւ։

—Ես ասիկա ա՛լ ամբողջ ծրագիրներուս կործանումն է, կործանումը քեզի համար երազածներուս։ Ձեմ ուզեր որ Իզապէլ ժառանգութենէդ կէսը ձեռքդ չանչահէ։ Տիմիէ, ծրագիրներուս իրագործման համար ա՛չ մէկ բանի առջեւ պիտի կանգնիմ։

Տիմիէ կը ժպտէր։ Գլառա հետզհետէ ոգեւորուած չարունակեց.

—Իզապէլ աւելորդ է, ես սա պահուս մեր դէմն ելլող արիւթը ա՛յնչափ զեղուկի է որ մենք ճշմարիտ խնդիրը, ցաւագարներ եղած պիտի ըլլանք՝ եթէ առէք օգուտ չքաղենք։

—Զգուշացի՛ր, Գլառա՛, Իզապէլի դէմ ունեցած տանկութիւնդ կը կոտրիսէ քեզ։

—Իզապէլ հիմա անտանկ վիճակի մը մէջ կը գտնուի, յարկ Գլառա՝ առանց Տիմիէի պատասխանելու, որ եթէ ելլայ յանկարծ անձնասպան ըլլայ, ա՛չ ոք պիտի զգուշանայ ասոր վրայ։

—Իզապէլ . . . անձնասպա՛ն։

—Այո՛, Իզապէլ անձնասպա՛ն։ Բայց գէթ ասոր միջոցներուն վրայ չմխրճուիս։

Գլառա հիմա ահռելի պատկերներու թեամբ մը կը խօսէր եւ հակառակ այս ծրագրին իրեն ներշնչած տագնապին՝ Տիմիէ՝ պչրուհիին աչքն հրամաններուն հնազանդելու տրամադիր կը թուէր Տկն. Դառնըրէի ժառանգութիւնը Իզապէլի հետ բաժնելու գաղափարը կ'ընդվզեցներ զինք։

—Սակայն պէտք է որ առաջուց ամէն բան կարգադրուի։

—Կարգադրութիւնը դիւրին է, Տիմիէ՛։ Գալով միջոցներուն՝ ապահով, աղեխիկ թոյն մը բաւական է։

Գլառա իր խոչոր աչքերովը զայն կը դիտէր։ Այս խլուղ հայեւածքին առջեւ Տիմիէ աչքերը խոնարհեցուց։

—Կը վախնա՞ս կոր, Տիմիէ։

—Ես։

—Դո՛ւն կրնաս միայն այդ թոյնը գործածել։

Տիմիէ ոտքէն մինչեւ գլուխը սարսուռ։

—Ա՛, լրա՛ւ, դուն այս տեսակ գործերն չես ախորժիր։ Արդիւնքը տեսնել կ'ուզես դուն միայն՝ առանց բանի մը խառնուելու։ Կը վախնա՛ս Ձե՞ռ ուղիր որ Իզապէլ ալ Թէոնանի հետեւի։

—Սպասե՛նք դեռ, կակազեց Տիմիէ։ Ո՞վ գիտէ, Իւերեա տար պէտք չենք ունենար։

—Սպասե՛լ, գոչեց Գլառա արհամարհանքով, սպասե՛լ . . . Սպա՛շ, սիմա՛թ խօսք . . . վառուտո՛ւ խօսք . . .

—Գլա՛ռա . . . մրմնջեց Տիմիէ։

—Սիրելի բարեկամս, ես ատոնք քեզ վիրաւորելու համար չե՛մ ըներ կոր, այլ քեզի ազատութիւն տալու համար թէ անտանկ պարագաներ կան որոնց մէջ վարանումը վտանգաւոր է։

Զ

ԽՈՀԵՄ ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԸ

—Զէ՛, հիւիկ, ի՛նչ քաջութիւն, ի՛նչ ուժ, ինչպէս գիտեմ պլորից . . . ա՜հ, սա Պր. Տանիէլը։

—Լռէ՛, լռէ, Պէրթրան, մէկը մեզ մըտիկ չընէ։

Առջի իրիկուընէ ի վեր սիկին Պէրթրան կը զղզղար, մինչ ամուսինը ուրախութիւնը չէր կրնար զսպել։ Երկուքն ալ չա՛ս չկրցան գիտել իրենց գիները կատարած էին։

Մատիաի փախուստէն ետք Պէրթրան կասկածէն էր, երբոր հինիը անդուլներէն վեր կ'ելլէր ատիկանին կապերը կտրելու համար։ Բիչ ետքը ծինէ բաղմաթիւ լուսանկարով Հալբէն վերադարձած էր։ Նոյն միջոցին Պէրթրան կասկած կը մտնէր յաւասատա գէմքով մը, եւ կատարեալ միամտութեամբ հետեւեալը կ'ըսէր ոստիկաններուն.

—Երկուքնիս ալ զրամաթղթի հոսելը կեցած կէս մը կը քննասիրենք, երբոր վերը աղմուկ լսեցինք։ Ես անոնք աղեղնեցինք։ Ես անոնք աղեղնեցինք։ Ես անոնք աղեղն